

REDAȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se primesc. Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE se primesc la ADMINISTRATIONE în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelke Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Warstly & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie săptămânală pe o coloană 6 or. și 30 or. timbru pentru o publicare. — Publicării mai dese după tarită și învoială.
RECLAME pe pagina a 3.a o serie 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXI.

"GAZETA" iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etajul I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 203.

Brașov, Vineri 18 (30) Septembrie.

1898.

Partida populară și naționalitățile.

Am crezut de interes pentru publicul nostru cetitor de-a reproduce mai jos o parte din darea de seamă, cu care unul din corifeii partidei populare maghiare s'a prezentat înaintea alegătorilor săi din Tapolca. Această parte se referă la raporturile partidei populare cu naționalitățile și este un răspuns la invinuirile, ce se fac acestei partide din partea guvernamentalilor, că s'ar alia cu naționalitățile, cari sunt dușmane națiunii maghiare și patriei.

Este foarte caracteristic modul, în care numitul corifeu caută să apere partida sa de acea invinuire. Înaintea de toate el răspunde printr'o acuzare, nu nebasată, a sistemului de guvernare unguresc așa de liberal, că a adus lucrurile acolo, încât și-a pierdut ori-ce încredere la locuitorii de altă naționalitate. Păcatele acestui sistem sunt mari. El a procedat de decă de ani cu atâta nechibșuință, încât a înstreinat cu totul naționalitățile printr'un șir lung de nedreptăți și violențări. Urmările păcatelor lui se văd acum în sistemul electoral liberal, în volnicile nesfârșite, în escentricitățile șoviniste și în amărăciunile produse de administrația asiatică.

Mai accentuează d-l Mocsy și efectele stricicioase ale legilor politice bisericesci, cari se arată în deosebi în sinul naționalităților, și sbicuieste neumană tractare, de care sunt împărțaiți din partea liberalilor dela putere cetățenii opoziționali, mai ales în ținuturile locuite de naționalități, când e vorba de exercitarea drepturilor lor politice.

Nimeni nu va dice, că în punctul acesta nu are totă dreptatea. Sistemul dominant a adus lucrurile așa departe, încât astăzi de fapt se poate dice, că cetățenul nemaghiar este despoiat de drepturile sale politice chiar și între marginile legilor.

Dovada cea mai mare, că așa

este, nu-o dă faptul, că guvernul Banffy a început să deneghe pe față dreptul naționalităților de-a ține întruniri cu caracter politic, fiă și numai întruniri de alegători. Violențele, ce se comit zilnic față cu cetățenii nemaghiari opoziționali, formeză o ilustrație destul de elocuentă la cele dișe de corifeul partidei populare și, deci, are dreptate și atunci, când în legătură cu această tractare dușmănoasă, contrară chiar legilor constituționale, susține, că cestiunea de naționalitate poate să devină încă foarte periculoasă, ba chiar fatală.

Mai departe, Mocsy a desfășurat cunoscutul program al partidei populare față cu naționalitățile, care culminează în cerința de-a face, ca printr'o tractare dreaptă, echitabilă și umană, naționalitățile să se simtă bine în această patriă.

Pe noi ne interesează în deosebi însă ceea ce a descoperit numitul deputat privitor la rezultatul propagandei, ce a făcut'o partida populară între naționalități, tipărind programul ei și alte scrieri explicative în diferitele limbi. La toate naționalitățile, cu deosebire însă la păturile catolice ale Nemților și ale Slovacilor, programul partidei populare a avut, dice, răsunet. Numai la Români n'a aflat nici o trecere. Programele și broșurile edate în limba română se află până în ziua de astăzi neatinsse în magazin, fiind-că, dice, cei din partida populară, ca fii credincioși ai patriei maghiare, n'au putut să împlinescă pretensiunile conducătorilor lor.

Lucrul e foarte firesc. Nimeni dintre Români nu se va afla, care să nu simpatizeze cu acea parte a programului partidei populare, care pretinde, ca guvernul, organele lui, justiția și administrația să caute a fi cât de drepte, echitabile și umane față cu naționalitățile. Dér clausula, ce o adauge aceeași partidă, declarând, că tot ce se poate face pentru naționalități atěrnă dela condițiunea,

ca să se potă concorda cu unitatea statului maghiar și cu caracterul lui național, este de așa natură, încât, drept spunând, printr'ensă se face ilusorică și dorința dintăi. Nu mai e de lipsă, credem, a reveni asupra însemnătății reale a clausulei amintite.

Tote păcatele, câte s'au comis de decă de ani de către aceleași guverne liberale, a căror politică o condamnă d-l Mocsy, s'au comis sub firma apărării caracterului național maghiar al statului. De aici își trage totă puterea escentricul șovinism dominant și acesta este isvorul intoleranței față cu viața și dezvoltarea națională a popórelor nemaghiare.

Décă dér partida populară n'a găsit mijlocul de-a puté împăca interesele statului cu interesele de existență națională nu numai a Maghiarilor, ci a tuturor celorlalte popóre, atunci nu-i mirare, că programele ei, traduse în romănesc, nu au nici o căutare.

Din darea de seamă a deputatului Mocsy.

Duminea trecută, deputatul Antoniu Mocsy și-a făcut darea de seamă înaintea alegătorilor săi din Tapolca. Ca membru al „partidei populare”, Mocsy profită de ocaziune pentru a desfășura pe larg programul partidei sale, căutând a-o apăra în contra număróselor acușaiunii și suspicióari, ce le aruncă asupra-i mai ales cei din partida „liberală”.

Intre alte multe Mocsy vorbi și despre raporturile, în care se află „partida populară” cu naționalitățile nemaghiare. În punctul acesta el căută să-și apere partida în contra „gravei acușaiunii”, că ea s'ar alia cu „naționalitățile, cari lucréză în contra națiunii și patriei maghiare”.

Partida populară — dișe Mocsy — nici-odată n'a făcut secret din aceea, că

ea dorește să trăească în pace cu naționalitățile-surori din patrie, și de aceea dorește, ca ele să fiă tractate în mod drept și echitabil. Acesta e un lucru foarte creștinesc și patriotic, căci dóră Maghiarul împreună cu naționalitățile a apărât timp de-o mie de ani această patriă în contra tuturor adversarilor! Durere, în timpurile din urmă unii agitatori au ațiat pe conaționali și coreligionarii lor în contra patriei maghiare și a națiunii maghiare (Sic!) Opera nepatriotică a acestora a fost ușurată prin orbia și perversitatea liberalilor, cari au lăsat și lasă naționalitățile, mai ales însă pe Slovaci și Rutenii pururea credincioși, să fiă tot mai mult nimiciți moralicesce și materialicesce din partea acelor cămătari necreștini, nemaghiari și cari nici nu voiesc să devină Maghiari, ce vin aici din străinătate. Din nenorocire, blăstémata operă a agitatorilor trădători de patriă încă n'a luat dimensiuni amenințătoare; e fapt însă, că reul se potențéză din zi în zi, mai ales de când liberalii s'au abătut dela bazele creștine și am ajuns așa departe, încât chiar în cameră află de bine a încerca să dovedeacă, că evangelia, din cauza caracterului său cosmopolit, prin care se obligă toți ómenii să se iubescă între sine, nu e potrivită de-a servi ca basă a statului maghiar, ci potrivit este *corpus juris*, adecă codicele de legi unguresc. Acésta pare a fi o aserțiune foarte sunătoare și patriotică, dér în fond și în consecențele sale ea e o apucătură de tot nenorocită. Ómenii pėtrunși de spiritul evangheliei, al iubirei, se vor iubi unii pe alții fără deosebire de rasă, limbă și religione, cu atât mai virtos se vor iubi aceia, pe cari suferințele și gloriile comune ale trecutului, precum și interesele comune îi légă între sine, ca pe fii aceleiași patrii. Décă însă vom părăsi temelii atractive și împaciuitoare a evangheliei, cetățenii de diferite limbi ale aceleiași patrii, se vor divisa după naționalități și vor lupta unii în contra celorlalți.

De aceea partida populară e de convingerea, că legile liberale politice-bisericesci sunt peste măsură păgubitoare și din punctul de vedere al naționalităților, și astfel ele trebuie schimbate. Décă mai adaugem și modul neomenos de tractare, la

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Scii să numere animalele?

Michel Delines ne istorisesc lucruri destul de importante în această privință. Intr'o di celebrul ornitolog Audubon eșind din căsuța sa pentru a face o excursiune cu patru prietini, văzú un papagal intrând în casă. Audubon intră înapoi cu unul din prietini săi; îndată papagalul eșii afară și începú să sbóre de jur împrejur, fără a intra în lăuntru. Prietinelui lui Audubon eșii cel dintăi din căsuță; papagalul tot nu intră înapoi; dér imediat ce Audubon eșii afară, intră în lăuntru. De aci urméză, că papagalul și-a dat seama, că au intrat două persoane, și că pentru a intra în lăuntru, trebuie să aștepte, ca două persoane să iese afară.

Audubon curios de a sci cât poate numera papagalul, intră de mai multe ori în casă cu amicii, și văzú, că papagalul nu poate numera mai mult de 4. Odată, într'a-dever, el intră în casă cu patru prietini,

și apoi eșiră unul după altul. Papagalul nu intră decât după ce eșii al patrulea vizitator. Cu cinci persoane experiența nu reuși.

Un doctor rus, d-nul Timofieff, a reînceput nu de mult experiențele lui Audubon asupra paserilor, cănilor, mățelor, cailor și a conchis, că stanca poate numera până la 10 și că prin urmare e superióră la popóre intr'ogii din Polinesia, care nu pot numera atâta. Sunt mai cu seamă interesante observațiunile relative la căni, în privința puterii lor aritmetice.

Cănele lui Timofieff avea obiceiul de a îngropa ciolanele, nu toate la un loc, dér în ascunđitori deosebite. Intr'o di, doctorul îi dădú 26 ciolane, pe care el le îngropă în 26 locuri. A doua di, d-l Timofieff nu dădú cănelui nimic de mâncat. Animalul recurse la ciolanele ascunse. Desgropă 10 ciolane unul după altul; apoi se cprí de-odată, ca și cum ar fi numărat câte mai avea ascunse. După câte-va minute începú din nou. De astă-dată scóse 9 óse și după ce se mai gândi puțin, mai

desgropă încă 6. După asta punându-se jos adormi. Dér de-odată se sculă, alergă în grădină și aduse al 26-lea și ultimul os.

D-l Timofieff găsi, că numărul 26 este deasupra puterii de calcul al cănelui, și că el ar fi împărțit acest număr în trei părți, numărându-le pe fiă-care aparte; cu toate precauțiunile el greșise și nu-și îndreptă greșala, decât după-ce se gândi un timp.

De aici nu trebuie să conchidem, că cănele poate numera, că el poate să fi făcut acestea ajutorat de memorie și îndreptat de nasul său.

În această privință măța se pare, că este mai puțin dotată cu această facultate. Doctorul înainte de a da măței sale o bucată, îi punea înainte farfuria și apoi o lua. Ast-fel își învățá măța să nu-și primescă mâncarea decât după-ce a fost amăgítă de șese ori. Animalul se deprinsese cu acésta, căci stătea nepăsător la cele dintăi 5 oferte, și numai după a șesea se arunca pentru a-și mânca bucata. D-l Timofieff a reînceput experiența două săptămâni,

și măța nu s'a amăgít nici-odată. Dér când se încercă să mērgă mai departe și să înmulțescă numărul ofertelor, măța nu mai găsea momentul potrivit. Acésta parte a experienței este greșită, că poate măța era obișnuită să aștepte a șesa ofertă. Ea ar fi trebuit să se facă o altă măță, neobișnuită încă.

Cu caii încercările de calcul sunt mult mai interesante. Intr'un sat al guvernamentului Poskov, d-l Timofieff observă un cal al unui țeran, care luase obiceiul de a-se opri în timpul lucrului după ce trăgea 20 de brazde. Calul numera atât de esact, încât însuși țeranul numera brazdele, după numărul de câte-ori se oprea calul. Éta un animal, care numera pentru stăpân.

Intr'un alt sat, doctorul Timofieff a văđut un cal, care numera verstele după numărul petrilor chilometrice, și óra după bătăile césului.

Intr'o di doctorul rus se ducea la Valdai, când după-ce făcú 22 verste, unul din caii troiceii se opri de-odată. Surgiu

care sunt espuși din partea liberalilor cetățenii opoziționali, mai ales în ținuturile locuite de naționalități, cu ocaziunea exercitării drepturilor lor politice: atunci fiecare patriot cugetător va fi silit să recunoască, că așa numita cestiune a naționalităților poate deveni încă de totului tot periculoasă, ba chiar fatală.

Pentru a preveni pericolul, partida populară crede, că prin înălțarea și dezvoltarea sentimentului religios, prin o administrație și justiție bună, prin ocrotirea în contra usurarilor, prin asigurarea unui mijloc de trai, prin respectarea drepturilor politice și cetățenesci, cu un cuvânt, prin o procedere patriotică, dreptă și umană să se facă, ca naționalitățile să se simtă bine în această patrie.

Condusă de această laudabilă și patriotică intențiune, partida populară adevărată, că s'a adresat către cetățenii acestei patrii fără deosebire de naționalitate și religione, publicându-și programul și alte hărții lămuritoare ale sale în limbile proprii ale naționalităților. La catolic și pește tot, precum și la cetățenii germani și slovaci, a aflat răsunet destul de frumos programul partidei populare, nu mai puțin și la Ruțenii. Chiar și între Sârbii a aflat oarecare răsunet programul nostru, însă Sârbii patrioți, cari s'au alăturat la noi și au pășit ca candidați de deputați cu programul nostru, n'au fost aflați destul de bunii Sârbii, și astfel Sârbii au preferit să voteze pentru candidații guvernului. *Cu Românii peste tot și nu ne-am putut feri. Broșurile tipărite pentru ei se află în magazin până la ultimul exemplar, deore-ce ca fi credincioși ai patriei maghiare n'am putut împlini dorințele conducătorilor lor.*

Pe scurt și, noi, cei din partida populară, întotdeauna am avut în vedere acel punct din programul nostru, după care față cu naționalitățile dorim a arăta prevenire deplină și a satisface și postulatele lor, *der numai intru cât acelea se unesc cu unitatea statului maghiar și cu caracterul național al lui.*

În fine Mocsy declară, că respinge toate acușările, după cari partida populară și conducătorii ei ar face cauză comună cu „agitatorii naționalităților“. Duce, că o asemenea acușare mai ușor ar putea fi ridicată în contra liberalilor, despre cari poate dovedi, că merită asemenea acușări.

Mocsy are dreptate. Nimenea nu poate acuză „partida populară“, că ar face cauză comună cu „agitatorii naționalităților“, după ce de mult este știut și recunoscut, că și acea partidă, ca toate celelalte partide politice ungurești, are în programul său maghiarizarea noastră

se savori de pe capră, și după ce dădă fân calului, porni din nou. De mic calul fusese învățat de către stăpânul său cu fân la fi-care 25 verste. Calul, fără îndoială, își dădea semn de drumul percurs după numărul pietrilor chilometrice. Data asta se înșelase cu trei verste. Der nu era vina sa. Mai erau pe drum, pe lângă pietrele chilometrice, încă trei altele, care serveau pentru a limita pădurea statului. Decă această observație este adevărată, ea arată foarte clar puterea aritmetică a animalelor.

Același cal, după d-l Delines, era învățat să primescă hrană când ornicul în apropiere suna 12; chiar d-l Timofeff însuși a observat, că de câte-ori bătea césul, calul ciulea urechile și asculta; pleca apoi capul cu nemulțămire, când césul bătea mai puțin de 12; din contră exprima cea mai viuă satisfacție, când auzea 12 bătăi.

Deci calul poate număra. Decă calul numără, de ce nu ar număra și celelalte animale?

Ce să se întemple ?

Cu întrebarea aceasta s'a ocupat contele Aladár Széchenyi într'o scrisoare deschisă, ce a adresat-o alegătorilor săi din Vágselly, în care dă seama despre cele ce s'au întemplat în ultimele două sesiuni ale dietei din Peșta și discută cestiunile actuale, mai ales *pactul austro-angar*. Etă, în reasumat, vederile magnatului ungar despre pact:

„Ce să se întemple acum? Un nou provisoriu este absolut eschis în sensul art. I. din 1898, care spune, că decă până la finea anului nu se va încheia pactul cu Austria, guvernul este dator a se îngriji despre regularea raporturilor noastre economice. Aici mă simt dator a declara, că chiar și în cazul când înființarea unui nou provisoriu n'ar avé piedeci legale, eu m'aș opune în mod hotărît contra lui, fiind-că întreaga noastră situație financiară și economică ar fi expusă la cele mai mari indoeli și ne-ar duce la incurcătură neprevădute. Atât interesul politic și economic, cât și însuși textul legii ne îndrumă, că ceea-ce am făcut în mod independent până la finea anului, aceea să fiă de natură statornică. În ceea-ce privește afacerea vămii și cestiunile legate de aceasta, măsurile unilaterale eschid, din punct de vedere al dreptului public, alianța vamală, fiind-că o astfel de alianță numai cu intervenirea parlamentului austriac se poate face. Măsurile regulării unilaterale însă nu eschid o *convenție economică*, care ar garanta raportul economic cu Austria, pe baza echității reciproce. Mai observ, că ori care ar fi cuprinsul măsurile unilaterale, eu consider de eschisă posibilitatea izbucnirii unui răboi vamal între Ungaria și Austria, câtă vreme piața austriacă este cel mai sigur și mai statornic de bușeu pentru produsele noastre brute“.

Contele ungar dăce mai departe în scrisoarea sa, că înaintea Ungurilor stau numai două alternative: *sau depunerea armelor din partea Ungariei pe totă linia economică, sau regularea unilaterală autonomă*. Széchenyi însă speră, că se va face cea din urmă, deore-ce primul cas ar fi o mare nenorocire pentru Ungaria, ba pentru monarchia austro-ungară chiar. De aceea el îndemnă pe conaționali săi, să nu cedeze nimic din opera lui Deak dela 1867, pe care se bazează existența acestei monarchii. Câtă vreme Ungurii vor apăra această basă, el nu-și teme nici patria, nici existența monarchiei și a Austriei.

Evenimentele din Francia.

Despre consiliul ministerial de Lună, în care s'a decis revisuirea procesului Dreyfus, se mai telegrafază următoarele din Paris:

Ministrul de justiție Sarrien a declarat, că nu poate lua nici o răspundere pentru pornirea revisuirei. Guvernul are datorințe și față cu camera, care aprópe unanim s'a pronunțat contra revisuirei. Brisson a răspuns lui Sarrien, că camera a votat bona fide, în urma vorbirii dela 7 Iulie a lui Cavaignac, însă după-ce s'a constatat, că aserțiunile lui Cavaignac s'au basat pe supozițiuni greșite, votul camerei nu poate fi considerat, ca legal. Brisson a continuat apoi astfel: Prin revisuire scótem din cadrul politicei această afacere, care aparține exclusiv legislațiunii. Vă rog. s'o facem această nu numai în interesul partidei noastre, ci la primul loc în interesul Franciei și al republicei. Prin această ne-am făcut datorită și *vom nimici boulangismul*, care își ridică din nou capul.

În urma discursului lui Brisson membrii cabinetului, împreună cu Sarrien, s'au vădut orecum moralmente îndatorați a accepta ideea revisuirei.

Îndată după consiliu, ministrul de justiție Sarrien a adresat procurorilor de stat o circulară în care dăce, că în urma evenimentelor din urmă s'a pornit contra armatei o adevărată campanie de injurătură și insultări. Aceste atacuri au caracter extraordinar de periculos, ele sunt acomodade pentru nimicirea disciplinei, pentru

sguiduirea încrederii în conducătorii armatei și pentru sădirea simbului discordiilor și sfășierilor în națiune. Aceste atacuri, continuă circulara, sunt cu atât mai puțin permise de aici înainte, cu cât afacerea Dreyfus a revenit la cursul său firesc. Sarrien provóac deci pe procurorii de stat, ca vătămările contra armatei, făptuite prin *pressă* ori cu graiți viu, să le urmărească cu cea mai mare energie.

Marți s'au ținut în Paris alte două meetinguri contra revisuirei. Unul a fost convocat de senatorii monarhiști din drépta și de deputați, în frunte cu *Deramel*, al doilea de către deputații partidei naționale în frunte cu *Berry*. Meetingul celor din drépta a primit o ordine de zi, în care protestează contra procederei nepatriotice și ilegale a ministeriului, cer convocarea camerelor și iau poziție contra esercițiului puterii fără de controla parlamentară. Decisiunea această a fost trimisă la meetingul partidei naționale, care a desavuat de asemenea purtarea guvernului și a cerut convocarea camerelor. Ordinea de zi a ambelor meetinguri a fost dusă spre comunicare președintelui Faure de către o deputație, în care se afla *Millevoye, Drummont, Derouléde și Berry*. Președintele republicei însă a refuzat să primescă deputațiunea, din cauză, că ordinea de zi ar fi fost anti-constituțională.

„*Neue Freie Presse*“ primescă din Paris informația, că printre scirile răspândite de antisemiți, este una după care căpitanul Dreyfus a dispărut din „insula Dracului“ și locul lui a fost ocupat c'un străin.

„*Daily News*“ din Londra a început să publice o serie de articuli intitulati „După culisele afacerii Dreyfus“. Etă în chip se predă de către fôia englesă dimisia fostului președinte al Republicei, *Casimir Périer*:

„Pe la mijlocul lui Decemvre 1894, ambasadorul german contele *Münster* a făcut raport împăratului Wilhelm despre afacerea Dreyfus. Acest raport a fost secuestrat pe pământ frances și cu toate că era pecetluit, prin o deosebire procedură el a fost *fotografat*, apoi reimpachetat și comunicat Oficiului Quai D'Orsay. După câte-va zile biroul de servicii telegrafice german din Bruxella a luat cunoscintă despre cele întemplate, și a făcut raport la Berlin. În urma acesta contele *Münster* a primit ordin să-și pretindă actele. Ambasadorul s'a dus la palatul Elysée cam prin Ianuarie 1895. Președintele de atunci al Republicei, *Casimir Périer*, a declarat, că n'are cunoscintă despre cele întemplate și și-a dat cuvântul de onóre, că își va pune în cumpănă totă influența, ca astfel de lucruri să nu se repeteze. Ambasadorul contele *Münster* a promis, că își va da silința să dumerescă pe împăratul Wilhelm, și deja în acea zi a raportat împăratului despre declarațiunile președintelui Republicei. Însă și acest raport a fost secuestrat și *fotografat*. În 12 Ianuarie 1895 contele *Münster* s'a dus de nou în palatul Elysée și a declarat, că *Germania va mobiliza numai decăt, decăt nu va primi urgent satisfacție*. *Casimir Périer* a răspuns contelui *Münster* să facă cunoscut împăratului, că el însuși va da satisfacție. Așa a și fost. *Casimir Périer* a abdis la demnitatea de președinte al Republicei și în actul de abdicere a spus între altele: „Când imi depun funcțiunea, fac atenți la datorită lor pe aceia, cari țin puterea în mâna lor, să scutescă bunul nume al Franciei și să-și susțină vađa înaintea lumii“. Cuvintele acestea au fost mai târziu explicate, ca o desavuare a josniciei, ce s'a comis față de rapórtul contelui *Münster*“.

Din Budapesta.

— 15 (27) Septemvre 1898.

Erī, în 14 (26) Septemvre, s'a pertractat la tribunalul de *pressă* de aici procesul intentat de avocatul *R. Patifa* redactorului responsabil al lui „*Budapesti Naplo*“,

Braun Sándor, jidov din tâlpi până în creștet, pentru calumniare și vătămare de onóre. Să soie adecă, că în n-rul din 31 Ianuarie al lui „*Budapesti Naplo*“ a apărut sub titlul de „*Oláh merényletek*“ (atentate valahe) un articol, în care s'affirma, că ómenii Ligei, în frunte cu Rațiu și Lucaciū, au ținut în Brașov un conventicul, în care au hotărît să răscóle pe Români în contra Ungurilor; avocatul *Patifa* a ținut la locuința sa din Alba-Iulia o adunare secretă, în care s'ar fi decis redactarea unui nou memorandum. Articolul acesta l'a incriminat d-l *Patifa*.

S'a întemplat, ca în aceeași zi dimpreună cu acuză d-lui *Patifa* să se pertracteze un alt proces de *pressă* intentat lui „*Budapesti Naplo*“, tot pentru vătămare de onóre din partea unui medic din Szentest, Dr. Molnár Albert. Casul e foarte interesant și caracteristic, intru cât aruncă o viuă lumină asupra situațiunii, ce s'a creat în această țără în urma recepțiunii neamului lui Israil. Drept aceea, e bine să'l cunoască și publicul cetitor român. Etă pe scurt cazul din cestiune:

Orașul Szentes e locuit parte de patrioți de viață veche, parte de „*Maghiari* de confesiune israelită“. Dr. Molnár A., provédut cu atestatele medicale cele mai escelente, se stabilește ca medic în Szentes, unde în curénd e numit din partea ministrului profesor de igienă la gimnasiul de stat. Noul medic a câștigat iute simpatiile tuturor Ungurilor din Szentes. Atâta a fost de ajuns, pentru-ca tot veninul pismei jidovesce să se descarce asupra lui Molnár A. Ceialăți medic adecă, toți trei Jidovi, decă au vădut concurența ce li-o face noul medic, pe semne s'au apucat, sub patronagiul fișpanului, și s'au pus să'l constringă pe Molnár să subscrie un contract, în care acesta să se deoblige, că nu va cura pe nici unul din foștii clienți ai lor, ér decă așa ceva totuși s'ar întempla, să le plătescă lor, celor trei Evrei, câte 5 fl. drept despăgubire. Molnár, firesce, nu s'a putut învoi la una ca asta. Ce a făcut atunci păcătoasa haită de intriganti? S'au pus și au scris pe toate zidurile orașului cu cretă roșie: „*Jos cu tâlharii de Jidovi!*“ și apoi tot ei s'au dus și l'au denunțat pe Molnár, ca autorul inscripțiunilor de pe părăți, acușându-l, că agită la ură contra confesiunii evreesce. La vre-o câte-va zile apare în „*Budapesti Naplo*“ un articol, în care toate cele espuse mai sus se pun pe contul lui Molnár, după-ce îl terfelesce cu termenii cei mai murdari jidovesce. Articolul acesta apoi l'a incriminat Dr. Molnár.

Ambele procese deci, fiind acordate unul și același, s'au pertractat de-odată.

Pertractarea a decurs în modul următor: Apărarea jidovului Braun a luat'o asupra și un alt jidov, *Vésszi József*, șefredactorul dela „*Bud. Naplo*“; ér avocatul *Patifa*, care nu se prezentase la pertractare, a fost reprezentat prin tinérul avocat dr. Titus *Babeș*. S'a dat înainte de toate cetirea actului de acuză al d-lui *Patifa*, în care acesta semnalând, ca un fel de semnătură a timpului, apucătura mărșavă a *pressă* jidovesce de-a calumnia în modul cel mai murdar naționalitățile nemaghiare și de a săpa în chipul acesta tot mai afund abisul între popórele acestei țări, numai pentru-ca să-și potă face reclamă înaintea *Maghiarilor* în spatele cărora și-au înfipt ghiarele lor parassite, cere satisfacțiune dela redactorul responsabil Braun pentru „*mărșava*“ calumnia ce a comis-o, când a scris articolul de mai sus.

Să ia apoi naționalul lui Braun; jidovul declară, că n'are nici o confesiune și că a mai fost în două rânduri pedepsit cu temniță ordinară pentru „*vesztegetés*“ (corupere).

Cela-lalt jidov, apărătorul lui Braun, se ridică, și, cu o impertinență, cum numai un jidov poate avé, declară, că e gata să pună acum el sub acuză pe avocatul *Patifa* pentru „*obraznicia*“, cu care a cutezat să pășescă el, agitator, în fața unui tribunal unguresc, și mai ales pentru termenii violenți, în cari și-a conceput avocatul *Patifa* acuză. Mai interesant însă e, că jidovul declină ori-ce argumentare a

autenticității celor scrise în articolul incriminat, căci—dice el—cele scrise în articol, mai ales în fața unui tribunal, și încă în Budapesta, nu e ertat nimenui să le tragă la îndoială.

Dr. Babeș, în urma acestora, în pledoarul său scurt cere, ca tribunalul să ia declarațiunea lui Vészi drept recunoșcere a neadevărurilor cuprinse în articolul incriminat.

Să scôlă éráși apărătorul Vészi și cu o bestială furie începe să imprôce în terminii cei mai murdari pe „trădătorii și agitătorii” români; ér pentru-ca efectul să fiă deplin, scóte un calendar din România cu portretul celor condamnați în procesul memorandumului, și arătând figura avocatului Patița, începe să răcnescă: „Étá-l, aici e; sã nu cugetați, că e pe unde-va în fund. Și aici în portret e tot în frunte!” Resultatul a fost, pe cum se puté prevedé, că acusa avocatului Patița a fost unanim respinsă de cei 12 jurați. Comentariu mai e de lipsă; făcă-și fiă-care reflexiunile sale.

În legătură mai pot aminti, că în afacerea lui Molnar, Braun a fost declarat vinovat și condamnat. Lucrul se esplică numai așa, că între jurați jidovii au fost în minoritate. Cât despre amenințarea jidovului Vészi, judele i-a declarat, că n'are nici un drept acuma, să pună pe avocatul Patița sub acuză. Mai e de observat, că însuși flegmaticul jude, care a presădat pertractarea, s'a scandalizat de murdăria jidovului, când acesta a dis: „itt szó van egy közönséges népámitónak czudar izgató reklámjáról” (aici e vorba de reclama agitatore și infamă a unui ordinar sêducător al poporului). Ei, a-ți mai audít așa infamii? Judele l'a îndrumat la ordine pe turbatul percutat.

*

Asta ar fi și ultima noutate din „cui-bul corupțiunii și decadentei morale”. Dér nu! Mai sunt ele și altele de actualitate. Așa bună-óră, tocmai dilele acestea a fost avansat la rangul de „szám ellenőr” *Virgil Pop*, în ministeriu. Sluga credinciosă așă-déră și-a primit rêsplata, și ca Jeszenszky, marele polițai al naționalităților, nimenea nu scie să-și rêsplătescă mai bine pe căpăii săi bine dresați. Acest Pop este acela, care a trăit 7 ani de țile de pe spinarea Ligei din București, apoi a fost cât-va timp funcționar subaltern în ministeriul instrucțiunii tot acolo, și în urmă a trecut aici, cădút în cursa lui Jeszenszky. Avansarea lui Pop unii sunt aplecați a-o aduce în legătură și cu cestiunea scólelor române din Brașov; cum și de ce, ei vor scie mai bine.

*

Ca curiositate mai pot aminti, că mult haz a făcut aici vestea, că faimosul *Vaszy*, născut Văsiu, care mai an se dádea de Român prin foile române, declară la universitate, ca limbă a sa maternă, limba ungu-réscă, și înaintea bieților Români, veniți cu vre-o trébă la Peșta, se recomandă ca ministru.

*

A mai vorbi de jalea Ungurilor în urma trecerei la cele eterne ale Impărătesei-Regine, ar fi de prisos. Tótă lumea cunósce, că abstrăgând dela fâptul, că în adevér Ungurii au stat în deosebita grație a angusteii rêsodate, fariseismului oficios și neoficios al rêsfațătorilor stăpânitori de ađi, în tótă bună vremea a sciut să-și jóce bine rolul. Stégul vestitor de jale mai fálfaie și acum pe frontispiciul încadrat în negru al camerei magnaților; aceeași față posomorită au îmbrăcat-o și celelalte edificii ale capitalei ungueresci. Prima impresiune însă, ce-ți destéptă în suflet marea esagerare a jalei și durerei, e nimerita iconă, ce ni-o dá Sf. scriptură, când asemănă pe mai marii alesului popor al lui Dumnezeu cu mormintele spoite pe dinafară.

*

Duminea trecută a avut loc festivitatea instalării noului rector, dr. *Mihalkovics*. Din incidentul acesta magnificul ex-rector *Herczegh* în vorbirea sa de repășire a ținut să însire tóte meritele, câte și-le-a câștigat în decursul rectoratului său. Între aceste merite însiră magnificul și meritul de a fi convertit pe universitarii români, cari de-

monstraséră în contra lui Alexics și proclamaseră solidaritatea cu universitarii sêrbi și slovaci în lupta națională. Cum îi va fi convertit, numai magnificul o pótesci.

Ar mai fi ele multe de scris, cum e bună-óră despre tinerimea română, care — pot anticipa — s'a sporit în anul acesta în mod neobicnuit, precum și despre societatea „Petru Maior” — despre cari însă se altă ocașiune.

Censor.

SCIRILE ȚILEI.

— 17 (29) Septemvre.

Costumul național prigonic. Cetim în „Tribuna” de Joi următoarele fapte revoluționare, întemplete la gimnasiul de stat din Sibiu: La gimnasiul ungueresc de stat din loc, profesorul primei clase gimnasiale, a demandat băieților, că toți câți pórtă vestiminte românesci, în timpul cel mai scurt să le lapede și să le schimbe cu „vestiminte civilizate”. Le-a pus și un termin băieților. Anume, edificiul nou al gimnasiului de stat fiind terminat, peste câte-va țile elevii aveau să se strămute în el. Le-a poruncit decí patriotice profesor, că așa să se pregătésca, că pe când se vor muta în noul gimnasiu, pe nici unul din ei să nu-l mai vadă în vestiminte românesci. Inaugurarea noului edificiu al gimnasiului — un palat splendid — s'a făcut Sâmbăta trecută. Pe atunci toți elevii au trecut în salele noului sediu. Și cum bieții băieți fiind sêrmani, vre-o câți-va din ei nu au avut din ce să-și procure alte vestiminte, s'au prezentat și în gimnasiul cel nou tot în costumul lor vechi, simplu, dér curat. Pe aceștia barbarul profesor i-a bătut réu, i-a scos afară din clasă, și le-a interđis întrarea în scóla până nu vor fi îmbrăcați în alte vestiminte „civilizate”! Am avut ocașiunea a vorbi cu o sêrmană femeie, care se plângea amar de această volnicie și ne cerea sfatul, ce să facă? Că ea nu are pe ce să-i cumpere copilului său alte vestiminte, ér cu haine românesci profesorul nu-l mai suferé în scóla.

Cértă pentru statuă. Scim, că îndată după mórtea împărătesei-regine Elisabeta foile ungueresci au deschis liste de subscripțiuní pentru a-i ridica o statuă. Sumele, ce s'au adunat până acum trec, peste cifra de 200,000 fl. „Nemzet”, ocupându-se cu cestiunea ridicării statuei, face nisce constatări caracteristice la adresa artei de sculptură maghiară. Fóia guvernamentală spune, că între Unguri se află mulți, cari nu sunt străini de ideea, ca concursul pentru ridicarea statuei să fiă internațional, fiind-că „statua reginei Elisabeta nu-i permis să fiă rea”, și apoi „sculptorii noștri nu sunt ómeni cu renume atât de mare, încât numele lor să acopere defectele statuei”. Cu alte cuvinte đis, Maghiarii nu au în sinul lor sculptori artiști atât de consumați, încó să fiă în stare a turna o statuă cum se cuvine rêsodatei. Constatarea lui „Nemzet” a provocat indignațiunea celor dela „Budapesti Hirlap”, care se refuesce într'un prim articol pasionat cu vederile exprimate de țiarul guvernamental. Cu tóte încercările șovinistilor dela gazeta apponyistă de a dovedi contrarul, rămâne constatată, că în privința artei sculpturii progresul Maghiarilor lasă mult de dorit, decă chiar un organ de frunte maghiar, ca „Nemzet”, nu cutéză a da garanții, că un sculptor maghiar ar fi în stare să facă ceea-ce póte face un sculptor străin. — Și totuși Ungurii se laudă până la ceruri cu spoitura culturale lor!

Impératul Wilhelm la Palestina. Suita, care va însoți pe împératul și pe împărătesă în călătoria lor la Palestina va fi compusă din vre-o sută de persoane: dame de onóre, funcționari ai curței, militari și servitori. Călătoria se va face peste Constantinopol, unde va fi mare primire la Sultan. De aici, peste marea de Marmara, Dardanele, marea Egeică, apoi d'alungul cóstei Palestinei prin marea Levantină, pe la Beirut, Sidon, Tirus până la Hephra. Aici se face debarcarea la 14 Octomvre. De aci se face călătoria pe uscat prin Italia la

Ierusalim, unde va sosi la 17 Octomvre. La 19 Octomvre se va face inaugurarea bisericei Mântuitorului, cu mare pompă. Din Ierusalim se vor face mici excursiuni la Ierichon, Vifeim, locul nașterii Mântuitorului, Nazareth, Capernaum, lacul Tiberias etc.

Comisiunea europeană a Dunărei e în ajun de-a începe lucrările pentru rectificarea cursului fluviului în fața Tulcei. Se va tăia o bucată din malul stâng, așa că albia fluviului se va lărđi încă mai mult, și va scápa de virtețul ce se produce astăđi prin fâptul, că curenții apei se isbesce de stânca de pe lângă far, și produce un contra-curent în susul apei, care face navigațiunea dificilă și une-orí chiar periculoasă pentru vasele mari.

Congresul de pace din Turin a adresat țarului o telegramă, în care își exprimă recunoștința și dorința, ca mărețul proiect despre desarmare să aducă fructele, ce le așteptă popórele. De asemenea a adresat o telegramă și regelui Umberto, exprimând speranța, că și el se va alătura la propunerea țarului.

Un purtător de cultură. *Emeric Janos*, director la o scóla elementară în Budapesta, nu puté suferi pe servitorul scólei, *Alexandru Kiss*, și-l persecuta de timp îndelungat în tot chipul. La 24 Septemvre, s'a iscat o cértă între copilașul de 5 ani al directorului și între băiețașul servitorului, de aceeași vârstă; copilașul servitorului batjocori cu cuvinte urite pe copilul directorului. Urmarea a fost, că numai decăcăt a sărit directorul de scóla și dintr'o lovitură scóse 3 dinți din gura băiatului ofensător. N'a fost de ajuns cu atâta — scrie „N. P. Journal” — ci tot capul i-l'a făcut vênăt de lovituri și l'a ridicat de-o ureche până a rămas cu ea în mână.

Osémintele lui Columb. Din Madrid se anunță, că s'a decis transportarea osémintelor lui Cristofor Columb, descoperitorul Americii, din Havana la Granada. S'au luat măsuri, ca readucerea lui Columb în patria mamă să se facă de urgență. În Granada se va arangia din acest incident o mare serbare funebră.

Voiajul unei hârtii de 20 lei. Cetim în „Constituționalul” din București: Mai țile trecute un țeran din județul Dâmbovița venise în capitală cu mai multe chilimuri, ca să le vênđă. După-ce umbliă vre-o două țile cu ele în spinare, în fine dădu un chilim în schimbul unei bancnote de 20 lei. În timpul acesta țeranului i-se făcuse fóme și, cum se găsea în apropierea unei cărciumi, intră înăuntru, se așéđă la o masă și cere să i-se dea de mîncare. După-ce se sătură, chemă să i-se facă socotéla și dădu cărciumarului hârtia de 20 lei, ca să i dea restul. De-odată bietul țeran însă se pomenesce luat de cefă și dus la secția 27 sub pretext, că hârtia este falsă. Cei dela secție asemenea sustineau, că hârtia este falsă, că trebuie anulată și în același timp să i-se facă proces de dare în judecată, ca falsificator de bancnote. În zadar țeranul spunea, că a luat-o dela un domn, care i-a cumpérat un chilim, căci cei dela secție l'au înaintat poliției împreună cu hârtia. La poliție, ca să se constate decă în adevér hârtia e bună séu falsă, căci nu se putea cunósce din cauza unsoirii ce era pe ea, s'a luat de 30 bani benzină și bágându-se hârtia înăuntru, petele de grásime dispărură și hârtia rămânând curată se puté vedea, că e bună. Imediat se dădu ordin, ca țeranul să fiă pus în libertate și i-se dădu înapoi și hârtia de 20 lei, pe care acum țeranul, de fírică, refusă să o mai priméscă, rugând pe cei dela poliție să-i dea în schimb argint. Dela poliție i-se dădu țeranului 20 lei în argint și astfel bietul om plecá liniștit.

Revistă externă.

Impératul Wilhelm și regele Umberto se vor întélni — cum spune „Tribuna” din Roma — la 14 Octomvre în Veneția. Impératul Wilhelm va fi însoțit

de secretarul de stat Bülow, ér regele Umberto de ministrii Pelloux și Canevaro.

Englesii și Francesii s'au întélnit în Egipt pe un teren de litigiu. După victoria dela Omdurman, generalul engles *Kitchener*-pașa a străbătut în jos pe cursul Nilului și ajungând la Fașoda a întélnit aici — după cum am arătat — expediția căpitanului frances *Marchand*, care deja în 10 Iulie a ocupat acest teren, după cum se dice, cu ajutor abisinian. În Paris și în Londra se temeau înainte de această întélnire. Sciau, că *Marchand* va cádé în drum lui *Kitchener* și ducea în frica unui atac cu urmări grave între ei. Óstea lui *Marchand* consta abia din câte-va sute de ómeni, pe când a lui *Kitchener* din câte-va mii. Astfel lupta ar fi fost de tot inegală. La acestea se mai adauge și împrejurarea, că *Marchand* n'a primit sprijin dela guvernul frances. Cu tóte acestea, când *Kitchener* apărú și provocá pe *Marchand* să se retragă, acesta rêsponse, că nu se va retrage, până când nu va primi îndrumări dela guvernul său. Atacul între cei doi conducători de óștire nu s'a întéplat, însă *Kitchener* a arborat stindardul engles în Fașoda, declarându-l de teritor engles. Acum între Paris și Londra se face schimb de vederi diplomatice în afacerea această, și se pare că urmarea va fi retragerea lui *Marchand*.

Mai mult noroc au Francesii lângă Senegal. Locotenentul *Woelfel* a învins pe ful lui *Samori* și a făcut prizonieri mai multe mii de indigeni și numérose arme. După victorie 20,000 de indigeni s'au supus Francesilor.

Din China nu se scie încă nimic pozitiv. Tot ce se anunță de acolo este, că revoluția de palat continuă în Peking și domnia elementelor filo-ruse a început deja în tótă forma. Anglia și-a trimis 10 corábii la Tokú și în tot momentul este gata a pretinde concesiuni dela China. Tot această vor s'o facă Francia și Germania. Rusia încă se pregătésce la demonstrație navală, ca și Anglia, însă cu caracter ostil acesteia și amical Chinei.

ULTIME SCIRI.

Viena, 28 Septemvre. Comitetul executiv al dreptei a ținut ađi ședință sub presidenția contelui *Thun* și a decis, ca în proxima desbatere parlamentară (ședința de mâne, Joi) ca prim punct al agendelor să fiă pusă cetirea proiectelor pactului.

Berlin, 28 Septemvre. Scirile so-site din Paris pricinuesc rêsândirea de svonorile cele mai aventurose, cu deosebire în Alsația-Lotaringia. „*Saarbrüchener Zeitung*” publică d. e. următoarea scire: „Ambasadorul german din Paris a fost prins. Mobilizare! Declarare de rêsboi!” Asemenea sciri au fost rêsândite alaltăeri și în St. Johann, deșteptând cea mai mare neliniște „*Forbacher Zeitung*” scrie următoarele: „Decurge o agitațiune sistematică. Agenții cutrieră ținuturile dela granița Lotharingiei și la Metz, sumuțând poporul cu depeși false, după cari împératul Germaniei ar fi trimis un ultimatum Franciei, ca să nu revisuéscă procesul *Dreyfus*”.

Cracovia, 28 Septemvre. Alaltăeri s'au făcut în Varșovia mai multe perchisițiuni domiciliare și s'au sechestrat numérose scrisori suspecte. Între scrisori se aflau și esemplare din raportul guvernatorului rusesc *Imeritinski*, care l'a făcut țarului asupra stărilor din Polonia ruséscă, și pe care țarul l'a provéđut cu observări. S'au făcut și mai multe arestări.

Londra, 28 Septemvre. „Agenției Reuter” i-se anunță, că Anglia, Francia, Rusia și Italia s'au unit asupra singuraticelor puncte din ultimatumul, ce în timp de 24 óre se va trimite Sultanului, în cestiunea Cretei.

Cărți de cetit.

Dela **Tipografia A. Mureșianu** din Brașov se pot procura următoarele cărți. Pentru ușurarea cheltuelilor mai bine este a se procura de odată cu reînnoirea abonamentelor la „Gazeta Transilvaniei“, orî a procura mai multe cărți de odată:

Istoria pedagogiei de *V. Gr. Borgovan*. O cartenouă și de mare interes pentru toți bărbaii de școlă. Prețul 1 fl. 50 cr. (cu posta 1 fl. 60 cr.)

Noaptea de iernă, romane pentru popor de *George Simu*. Conține vre-o 7 romane cu tendințe morale. Mărimea 250 pag. Prețul 60 cr. (cu posta 65 cr.)

Manual catehetic pentru primii ani școlastici, ca îndreptar pentru cateheții, învățători și părinți, prelucrat de *Basilin Rațiu*, fost profesor în seminariul din Blășișu și vicar la Făgăraș. Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

„**Curs complet de corespondența comercială**“, de *I. C. Panțu*, prof. la școala com. superioară din Brașov. O carte octav mare de 17 cote de tipar, de tot instructivă pentru comercianți și pentru alții, cari stau în legătură de afaceri cu vre-o bancă, terminii comerciali. Conține modele de circulare, scrisori de informațiuni, recomandățiuni și acreditive; scrisori în comerțul cu mărfuri, comisiune și expedițiune; cestiuni cambiale, afaceri cu efecte, monede și cupone etc. O recomandăm tuturor, cari se interesează de afacerile de comerț. Se află de vânzare și la administrația „Gazetei“. Prețul 1 fl. 60 cr.

„**Lira Bihorului**“, este o cârticică cu balade populare, adecă o carte cu povestiri istorice scrisă în versuri, de *Antoni Pop*. Prețul 20 cr. (cu posta 23 cr.)

Părintele Nicolae schiță din viața preoților, de *George Simu*. Prețul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Cântul în școala populară, de *Iuliu Pop*, învățator în Năsăud. Teoriă, praxă și fântâni. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Prețul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Cuvântări funebrele și iertăciuni pentru diferite cazuri de moarte, întocmite de *Ioan Papiu*, cunoscutul scriitor bisericesc, (aici Preposit capitular în Gherla. Conțin vre-o 400 pag. Prețul numai 1 fl. 50 cr. prin postă 1 fl. 60 cr.)

Trandafiri și viorele se numesc o frumoasă și elegantă carte de poezii populare, culese și ordinate de *Ion Pop Reteganul*. E o carte de vre-o 200 pag., în care găsim o mulțime de cântece bătrânești, voinicesci, ostășesci, de bucurie, de dragoste, jale, dor, urit, mânia, necaz, cântece glumețe, dela nunți și altele. *Edițiune II*. Prețul 60 cr. (cu posta 65 cr.)

„**Logodnica contelui Stuart**“, povestire din viața Românilor bihoreni, de d-na *L. Rudow-Suciu*. Este o carte de 148 pag. 8°, tipar mărunt, dăr frumos și curat. Prețul numai 50 cruceri (cu porto 55 cr.),

Merinde dela școlă seu învățături pentru popor, de *Dr. Georgiu Popa*. Este o carte mare și foarte ieftină în asemănare cu mărimea ei, dăr și mai ieftină în asemănare cu învățăturile mari și multe, ce se cuprind în ea. Prețul 60 cr. (trimis prin postă 70 cr.)

Opșaguri, cât cioplite, cât pilite și la lume împărțite, de *I. Pop Reteganul*. Sunt vre-o 60 de poezii glumețe. Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

„**Povestea despre prințul Ahmed al Kamel** seu **Pribeagul îndrăgostit**“, tradusă de *Dr. T.* Este o istorisire interesantă și bine scrisă. Prețul 30 cr. (Cu posta 33 cr.)

Din cartea d lui *Azentie Severu*, veterarul nostru luptător dela 1848, intitulată „**Răspuns la cartea neagră**“, cu un bogat adaus despre *arderea Aiudului*, se mai pot căpăta esemplare la d-l autor, precum și la Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov, pentru prețul de 1 fl. + 5 cr. porto.

Poesii de Vasilin Ranta Buticescu. E o bogată colecțiune de poezii, tipărite pe hârtiă fină și formând un volum de lux. Prețul era la început 1 fl. 20 cr., acum numai 60 cr. (cu posta 70 cr.)

Toaste pentru tot felul de persoane și ocaziuni, de *Tit. V. Gheaja*, spiritual la institutul de corecțiune din Gherla. Prețul 20 cr. (cu posta 22 cr.)

„**Risete și zimbete**“, de *T. V. Gheaja*. După cum și titula arată, este o cartea de cuprins glumeț; în ea se află nu mai puțin ca 254 de anecdote, păcălituri și povestiri glumețe, care te fac să-ți mai uiți de necasurile lumii și să izbucnesci în ris. Prețul 30 cr. (cu posta 35 cr.)

Cartea Săténului de *Emanuel Părăcanu*. Conține mai multe romane populare, scrise în stil foarte ușor, și printre ele mai multe poezii, mai ales satirice. Prețul 45 cr. (cu posta 50 cr.)

Cuvântări bisericesci pe sărbătorile de peste an, scrise tot de d-l canonic *Ioan Papiu*. Pe lângă predică, se mai află în text câte-o instructivă notiță istorică privitoare la însemnătatea diferitelor sărbători. Conține vre-o 400 pag. Prețul 1 fl. 50 cr. (în loc de 2 fl. cum era la început). Prin postă 1 fl. 60 cr.

Predice pentru Duminicile de peste an, compuse după catechismul lui Decharbe, de *Vasilin Christie*. Conține predică dela Duminica XI după Rosalii până la Duminica Vameșului. Prețul 80 cr. (prin postă 85 cr.)

Buchetul, culegere de cântări bătrânești și naționale de *I. Pop Reteganul*. Prețul 25 cr. (cu posta 28 cr.)

Dracul, romane de *V. R. Buticescu*. E scrisă foarte popular cu tendința de-a combate credința deșertă. Prețul 10 cr. (prin postă 12 cr.)

Felicitări în poezii și prosă la anul nou, ziua născerei și ziua numelui, cântări diferite rudenii, preoți, învățători și binefăcători, precum și vorbiri la diferite ocaziuni școlastice, de *George Simu*. Prețul 20 cr. (cu posta 22 cr.)

Chiuituri de cari strigă feciorii în joc, de *I. Pop Reteganul*. Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

125 chiuituri de cari strigă feciorii în joc de *I. Pop Reteganul*. Prețul 12 cr. cu posta 15 cr.

Vinuri din pome, scriere în limba populară, de *Grișorie Halip*, profesor la școala agronomică din Cernăuți. Este o carte de 96 pagini, în care se dau explicații și învățături amănunțite asupra modului, cum este a-se face tot felul de vin și must din felurite pome; cari pome sunt mai bune pentru facerea vinului și cum este a-se manipula vinul pentru a avé gust bun etc. Prețul 20 cr. (prin postă 23 cr.)

Musa Someșană este o carte de poezii populare din jurul Năsăudului, culese de *Iuliu Bugnariu*. Prețul 25 cr. (cu posta 28 cr.)

Poveștile Bănatului e o carte mare cu povești din Bănat, împărțită în 3 tomuri, de *G. Cătană*. Prețul 65 cr. (cu posta 70 cr.)

Procent, Promil, Interese și Teoria conturilor curente de *I. C. Panțu*, profesor la școala comercială superioară din Brașov. O broșură de 48 pagini, în care se arată calcularea intereselor pe an, pe lună și pe zile într'un mod practic; sunt mai multe exemple explicate amănunțit, așa ca să fie înțelese de orî și cine; de-asemena modul de calculare al intereselor la bănci și teoria conturilor curente. — Prețul 40 cr. (1 leu) plus 3 cr. porto.

„**Juvenilia**“ este numele unei bogate colecțiuni de scrieri în prosă și poezie, scrise de d-l *Sextil Pușcariu*. Conține vre-o 14 piese diferite în prosă și cam pe atâtea poezii. Cartea, frumos tipărită, conține 264 pag. 8° și costă 80 cr. (cu porto 85 cr.). Se poate procura și dela Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov.

In viltóre, romane și impresii, de distinsul scriitor român *A. Vlahuță*. Conține 24 scrieri diferite. Prețul 70 cr. (cu posta 75 cr.)

„**Stupăritul**“, întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începători și pentru toți iubitorii de acest ram al economie, de *Constantin Dimian*, preot în Brețou. O carte de 154 pag. format mare 8°. Prețul 80 cr. (cu posta 85 cr.)

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu**.
Redactor responsabil: **Gregoriu Mator**.

Cursul la bursa din Viena.

Din 23 Septemvre 1898.

Renta ung. de aur 4%	119.80
Renta de corone ung. 4%	98.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	119.60
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	100.—
Oblig. căil. fer. ung. de est. I. emis.	119.80
Bonuri rurale ungare 4%	96.20
Bonuri rurale croate-slavone	97.25
Impr. ung. cu premii	161.25
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	139.25
Renta de argint austr.	100.75
Renta de hârtie austr.	100.65
Renta de aur austr.	120.85
Lesuri din 1860.	140.75
Acții de-ale Băncei austro-ungară	903.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	377.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	358.75
Napoleoniori	9.53 1/2
Mărci imperiale germane	58.83
London vista.	120.15
Paris vista	47.50
Rente de corone austr. 4%	101.—
Note italiene.	144.15

Cursul pieței Brașov.

Din 29 Septemvre 1898.

Banota rom. Cump.	9.50	Vënd.	9.51 1/2
Argint român. Cump.	9.47	Vënd.	9.49
Napoleoniori. Cump.	9.51	Vënd.	9.53
Galbeni Cump.	5.60	Vënd.	5.65
Ruble Rusesci Cump.	127.—	Vënd.	128.—
Mărci germane Cump.	58.50	Vënd.	—
Lire turcesci Cump.	11.70	Vënd.	—
Șeris. fone. Albina 5%	101.—	Vënd.	102.—

Nr. 6152—1898.

PUBLICAȚIUNE!

Din partea subscrișului Magistrat se aduce la cunoștință publică, că **Joi. în 20 Octomvre a. c.** la 10 ore a. m. se va ține în sala comunități, **licitație pentru arândarea pășunitelui de ărnă a oilor**, pe hotarul Sighișórei pe anul 1898—1899.

Vadiu este 50 fl. Condițiunile se pot vedea în cancelaria Magistratului.

Sighișóra, 17 Sept. 1898.

3.791—2 **Magistratul orășenesc.**

Nr. 270—1898.

Publicațiune!

In baza decretului primit dela On. jud. reg. de cerc din Brașov din 21 Septemvre 1898 Nr. Ö. 504/6 se aduce la cunoștință publică, că marfa de cojocărie, ce a rămas ca avere de moștenire în urma decedatului **Ioan M. Burbea**, se va vinde în licitație publică, ce se va ține în ziua de **3 Octomvre 1898 st. n.**, eventual și în zilele următoare — tot-deuna la 2 ore d. a. în casele ereditare în Scheișu, Strada Sf Nicolae Nr. 7.

Marfa vëndută se va preda cumpărătorului numai după depunerea prețului de licitare.

Brașov, în 26 Sept. 1898.

Petru Nemeș,
not. p. reg.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul a 5 cr. se vinde la librăria **Nic. I. Ciureu** și la **Eremias Nepoții**.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta **orî-ce comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE SCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURȚI.

REGISTRE ȘI IMPRIMATE
pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURȚI.

*Compturi, Adrese,
Circulare, Scrisori.
Couverte, în toată mărimea.*

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURȚI
și RESTAURANTE.

PREȚURȚI-CURENTE ȘI DIVERSE

BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biurul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, etagiul I, câtră stradă. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.